

Το αμερικανικό όνειρο, το ποδόσφαιρο και το Κουρδικό

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

Η συζήτηση για το Κουρδικό στην Τουρκία απέκτησε προσφάτως και μια ανέλπιστα, ποδοσφαιρικού χαρακτήρος διάσταση. Μία από τις μεγαλύτερες ποδοσφαιρικές ομάδες της Τουρκίας, η Φενέρμπαχτσε, υπέγραψε δεκαετή σύμβαση χορηγίας 120 εκατομμυρίων δολαρίων με την αμερικανική εταιρεία γαλακτοκομικών προϊόντων «Τσομπάνι.» Το ενδιαφέρον έγκειται στον ιδρυτή και μεγαλομέτοχο της «Τσομπάνι» Χαμντή Ουλούκαγια, έναν από τους συγχρόνους ενσάρκωτες του αμερικανικού ονείρου. Γεννημένος το 1972 στο Ιλίτς της επαρχίας Ερζίντζαν της Ανατολικής Τουρκίας, ήταν ένα από τα έξι τέκνα μιας νομαδικής οικογενείας ποιμένων κουρδικής καταγωγής. Παρά τις προφανείς δυσκολίες το ενδιαφέρον να συμβάλει στην προστασία των δικαιωμάτων της κουρδικής μειονότητας τον οδήγησε να σπουδάσει πολιτικές επιστήμες στο κρατικό Πανεπιστήμιο της Αγκύρας, όπως και ο Αμπντουλάχ Οτζαλάν κατά τη δεκαετία του 1960. Αντιθέτως προς αυτόν όμως δεν υιοθέτησε την πολιτική βία αποπειρώμενος να ασχοληθεί με τη δημοσιογραφία. Τότε το Κουρδικό βρισκόταν στην κορυφή της δημοσιότητας λόγω των επιθέσεων του PKK και των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων του τουρκικού στρατού. Η σύλληψη του Ουλούκαγια από τις τουρκικές αρχές ασφαλείας τον οδήγησε στην απόφαση να μεταναστεύσει στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1994. Η απόφαση απεδείχθη καθοριστική. Έπειτα από σπουδές διοικήσεως επιχειρήσεων αποφάσισε να ιδρύσει μια γαλακτοκομική επιχείρηση στην πολιτεία της Νέας Υόρκης και να την ονομάσει τιμώντας τις οικογενειακές επαγγελματικές καταβολές του. Η εταιρεία «Τσομπάνι» σταδιακά εξειδικεύθηκε στην παραγωγή στραγγιστού γιαουρτιού. Μη διστάζοντας να ονομάσει το προϊόν του «ελληνικού τύπου», καθώς έτσι είχε γίνει γνωστό στην αμερικανική αγορά, ο Ουλούκαγια κατόρθωσε να δεσποήσει στην αμερικανική αγορά γιαουρτιού και γαλακτοκομικών και να συγκεντρώσει περιουσία 2,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Πέραν τούτου διεκρίθη και σε πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, όπως η δωρεάν διανομή μετοχών

της εταιρείας τους στους εργαζομένους και η σημαντική οικονομική συμβολή σε ανθρωπιστικές πρωτοβουλίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Μέχρι την απόφασή του να συνάψει σύμβαση χορηγίας με τη Φενέρμπαχτσε, ο Ουλούκαγια είχε αποφύγει την ευθεία εμπλοκή στα τουρκικά πράγματα. Είχε πάντως αναφερθεί στις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία αλλά και συμβάλει οικονομικώς με διαφόρους τρόπους στην υποστήριξη των Κούρδων της Συρίας, και κυρίως του Κομπάνι, αλλά και των σεισμοπαθών της Ανατολικής και Νότιας Τουρκίας μετά τον σεισμό της 6ης Φεβρουαρίου 2023.

Η συνάντηση του Ουλούκαγια με τον πρόεδρο της Φενέρμπαχτσε Αλί Κοτς ήταν ενδεικτική των αντιθέσεων των δύο κόσμων που οι δύο τους εκπροσωπούν. Ο αυτοδημιούργητος επιχειρηματίας κουρδικής καταγωγής, που επέτυχε ακριβώς επειδή εγκατέλειψε την Τουρκία, συνάντησε τον γόνο μιας από τις μεγαλύτερες τουρκικές επιχειρηματικές δυναστείες. Η πρωτοφανούς οικονομικού μεγέθους συμφωνία χορηγίας συνάντησε ποικίλες αντιδράσεις. Άλλοι ενοχλήθηκαν από τη μετονομασία του σταδίου της Φενέρμπαχτσε από «Σουκρού Σαράτοσγλου» σε «Τσομπάνι» βάσει της συμφωνίας χορηγίας και σημείωσαν την ομοιότητά του με το... Κομπάνι. Άλλοι ενοχλήθηκαν από τις αναφορές Ουλούκαγια στη συνύπαρξη Τούρκων και Κούρδων και στον ενοποιητικό – και όχι αφομοιωτικό – ρόλο του ποδοσφαίρου. Άλλοι τον κατηγόρησαν, επειδή πλούτισε πωλώντας «ελληνικό» και όχι «τουρκικό» γιαούρτι στις Ηνωμένες Πολιτείες. Πέραν των πραγματικών προθέσεων του κυβερνητικού συνασπισμού της Τουρκίας για τη λύση του Κουρδικού, η πορεία της συμβάσεως χορηγίας της Φενέρμπαχτσε αναδεικνύεται σε ένα ενδιαφέρον βάρόμετρο για την ετοιμότητα της τουρκικής κοινωνίας να αποδεχθεί τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων των πολιτών κουρδικής καταγωγής.

Ο Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπρίκεν και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του **ΕΙΛΑΜΕΠ**